

Az árstabilitás – Miért fontos számodra is?

Tájékoztató füzet diákoknak

Mit vehet az ember 10€-ért? Mit szólnál mondjuk két CD-kislemezhez, vagy akár kedvenc heti magazinodhoz egy hónapon keresztül?

De vajon gondolkodtál-e már azon, hogy is működik ez az egész? Hogyan lehetséges, hogy egy papírdarabért cserébe valamilyen árut vagy szolgáltatást lehet kapni? Hiszen magának a bankjegynek az előállítása nem kerül többé néhány centnél.

A bizalom: érték

Hogyan érhet tehát egy papírdarab ilyen sokat? Az egész a bizalomról szól. Ha például a legjobb barátod vagy barátnőd kölcsönkér tőled 10€-t, tudod, hogy meg fogja adni. Egy olyan megbízható fizetőeszköz esetében, mint az euro, szintén biztosra vehetjük, hogy a bankjegyre nyomtatott értékben mindig tudunk vásárolni árukat és szolgáltatásokat. Amikor viszont pénzünk értéke jelentősen csökken, elveszítjük a belé vetett bizalmat. A pénz értékét az adja, hogy bízunk benne.

A pénz használatának több értelme van, mint az áruk cseréjének

Tegyük fel egy pillanatra, hogy nem létezik a pénz, és az embereknek árucserével kell megoldaniuk az adás-vételt!

Ha a pék haját szeretne vágatni, és cserébe öt kenyeret adna, először keresnie kellene egy olyan fodrászt, aki hajlandó elfogadni az öt kenyeret a hajvágásért cserébe. Ha a fodrász ezután egy pár cipőt szeretne, akkor neki kellene keresnie egy olyan cipőboltost, aki elfogadja a kenyeret a cipőért cserébe.

Egyszóval meg kellene keresnünk azt a valakit, akinek éppen az általunk kínált árura van szüksége, illetve aki éppen a cserébe kívánt árut kínálja. Ráadásul, még ha találnánk is ilyen valakit, meg kellene állapodnunk a megfelelő átváltási arányban a kenyér és a hajvágás, illetve a hajvágás és a cipő, stb. között.

A pénz három szempontból könnyíti meg az életünket. Először is csereeszköz, vagyis segítségével már nem kell összeegyeztetnünk a különféle szükségleteket – vagy más szóval a keresletet –, mint a cseregazdaságban. Másodsor a pénz elszámolási eszköz, vagyis az árakat csak pénzegységben fejezik ki, nem áruban vagy szolgáltatásban. Végül a pénz „felhalmozási” eszköz is, azaz az emberek megtakaríthatják jövőbeli vásárlásaik céljára.

Az árstabilitás és a pénzünk értéke

Árstabilitásról akkor beszélhetünk, ha pénzünk az idő múlásával is megőrzi értékét. Ez például olyankor fontos, ha félre szeretnénk tenni valamire, amit csak később akarunk megvenni. Képzeld csak el, milyen érzés lenne, ha összegyűjtenél 10€-t a két CD-kislemezre, és csak a boltban derülne ki, hogy közben felment az ára 12€-ra! Aztán amikor később visszamennél a 12€-val, már 14€-t kérnének érte. Szerencsére az árak rendszerint nem emelkednek ilyen gyorsan (lásd az inflációs táblázatot a 14. és 15. oldalon).

Hogyan lehet mérni az árak változását?

A fogyasztóiár-indexeket – ezek segítségével ellenőrizzük az árak stabilitását – havonta egyszer állítják össze az úgynevezett vásárlói kosár segítségével. Ebben a kosárban szerepel mindaz a sokféle termék, amelyet egy átlagos háztartás fogyaszt. A teljes vásárlói kosár árát, amellyel az általános árszínvonalat mérjük, rendszeres időközönként ellenőrzik, mivel ez mutatja meg, hogy mennyit emelkedtek (vagy ritkábban csökkentek) az árak.

Infláció, defláció, árstabilitás

Inflációnak az általános árszínvonal emelkedését nevezzük. Egyszerűbben szólva, akkor jelentkezik infláció, amikor túl sok pénz „kerget” túl kevés árucikket. Az árak többféle okból is emelkedhetnek. Tegyük fel például, hogy a boltban már csak egyetlen CD kapható, amit Te is, meg az összes barátod is meg szeretnétek venni. Az üzletvezető valószínűleg fel fogja emelni a CD árát, hisz tudja, hogy keresett portékáról van szó, ezért többet kérhet érte. De akkor is drágulhat egy termék, ha többre kerül az előállítás. Ha például drágul az energia, a CD-k előállítási költségei is emelkedni fognak, a gyártó pedig, hogy a veszteséget elkerülje, növelni fogja a nagykereskedelmi árat. Ugyanígy az üzletvezető is megpróbálja a vásárlóra hárítani az áremelkedést.

A 10€ mindkét példában veszített az értékéből, vagy más szóval „vásárlóerejéből”, hiszen már nem kapod meg érte a két CD-t. Inflációról azonban csak akkor beszélünk, ha ez nem csupán egyetlen árucikkal, hanem a vásárlói kosárban található termékek teljes árával történik.

A deflációt az infláció ellentétéként határozhatjuk meg, illetve egy olyan helyzetként, amelyben az idő múlásával csökken az általános árszínvonal. Oka lehet például az áruk és szolgáltatások iránti alacsony kereslet, ami a vállalatokat arra kényszeríti, hogy olcsóbban adják termékeiket.

Az árak akkor mondhatóak stabilnak, ha az idő múlásával összességében véve nem emelkednek (inflációs időszak), de nem is csökkennek (deflációs időszak). Ha például 50€-ből meg tudjuk venni nagyjából ugyanazt a vásárlói kosarat, mint egy vagy két évvel korábban, akkor elmondhatjuk, hogy az általános árszínvonal stabil.

Az árstabilitás elősegíti a gazdasági növekedést és a foglalkoztatottságot...

- ... mivel segítségével könnyebben össze lehet hasonlítani az árakat

A stabil árakat jobban össze lehet hasonlítani, és segítségükkel könnyebben el tudjuk dönteni, mely árakat és szolgáltatásokat vásároljuk meg.

Stabil árak esetén könnyen megállapíthatod, hogy felment-e a legdivatosabb farmer ára a legújabb edzőcipő árához képest. Ez azt jelenti, hogy mint fogyasztó, jobban el tudod dönteni, hogy mit is vásárolj a pénzeden.

Ugyanígy a vállalatok is alaposabban meg tudják fontolni beruházási döntéseiket, és a rendelkezésükre álló erőforrásokat a termelékenység szempontjából a lehető legelőnyösebb módon tudják elosztani, ami növeli a gazdaság termelőképességét.

Infláció (vagy defláció) idején az összes árucikk ára jelentősen, sűrű időközönként és kiszámíthatatlanul változik. Ennek következtében nehéz megítélni, hogy amikor egy adott termék ára megváltozik, olcsóbb vagy drágább lesz-e a többi termékhez viszonyítva. Emiatt előfordulhat, hogy a vállalatok és a fogyasztók rosszul értelmezik az árváltozást és hibás vásárlói döntéseket hoznak. Ez pedig az erőforrások kevésbé hatékony felhasználásához vezet.

- ***... mivel csökkenti a hitelfelvétel költségét***

Stabil árak esetén a megtakarítók és a hitelezők hajlandóak alacsonyabb kamatot is elfogadni megtakarításaik után, mivel arra számítanak, hogy pénzüik értéke hosszabb időn keresztül állandó marad. Ha nem így lenne, akkor valamilyen biztosítékra lenne szükségük a pénzüik jövőbeli értékét övező bizonytalanság miatt, azaz magasabb kamatot kérnének a betéteik, illetve kölcsöneik után.

Mindez azt jelenti, hogy a hitelfelvevők számára előnyösek az alacsony kamatok. Ilyenkor a vállalatok kisebb költséggel vehetnek fel hitelt modernebb gépek vásárlására, illetve a lakosság is olcsóbban jut kölcsönhöz például autó- vagy házvásárlásra. A beruházások ilyen ösztönzése javítja a vállalati versenyképességet, és elősegíti új munkahelyek teremtését. Ez az egyik oka annak, hogy a stabil árak olyan fontos szerepet játszanak a gazdasági növekedésben és a foglalkoztatottságban.

Az árstabilitás társadalmi vetületei

Az árstabilitás kulcsszerepet játszik a társadalom stabilitásában is. Inflációs környezetben az árak általában kiszámíthatatlanul változnak, ami sokaknak jelentős veszteséget okozhat. Az infláció miatt például csökkenhet az emberek megtakarításainak értéke. Jellemzően az infláció leginkább a legszegényebb társadalmi rétegeket sújtja, mivel ezek csak korlátozott mértékben képesek megvédeni magukat. A történelem folyamán többször előfordult, hogy a magas infláció (vagy defláció) a társadalmi stabilitást veszélyeztette.

Az eurorendszer – az árstabilitás őre

Az Európai Központi Bank és az euroövezet nemzeti központi bankjai együttesen alkotják az eurorendszert, az euroövezet központi bankjainak rendszerét (lásd a térképet). Az eurorendszer fő célkitűzése, hogy az árak az euroövezet egészében stabilak maradjanak. Az EKB monetáris politikája arra irányul, hogy az euroövezetben az éves inflációt középtávon egy igen alacsony értéken, 2% alatt, de annak közelében tartsa. Magyarul, a két CD-nek körülbelül ugyanannyiba kell kerülnie a jövőben is, mint most (lásd az inflációs táblázatot a 14. és 15. oldalon).

Az euroövezet

Euroövezet
 2007-es állapot szerint az euroövezet tagországai Belgium, Németország, Írország, Görögország, Spanyolország, Franciaország, Olaszország, Luxemburg, Hollandia, Ausztria, Portugália, Szlovénia és Finnország.

Különleges státusszal rendelkező EU-tagállamok

EU-tagállamok, amelyekben még nem vezették be az eurót

Néhány fontos fogalom

Árstabilitás: az árstabilitás fenntartása az eurorendszer elsődleges célja. Az EKB legfontosabb döntéshozó szerve, a Kormányzótanács az árstabilitást az euroövezetben mért HICP éves növekedésének 2% alatti értékében határozta meg. A Kormányzótanács azt is kinyilvánította, hogy az éves infláció ütemét középtávon 2% alatt, de ahhoz közeli értéken kívánja tartani.

Cserekereskedelem: áruk és szolgáltatások cseréje, amelynek során nem használnak pénzt közvetítő eszközként. Csak akkor van rá lehetőség, ha a cserébe kínált árura mindkét félnek szüksége van.

Defláció: az általános árszínvonal, pl. a fogyasztóiár-index csökkenése.

Euroövezet: az Európai Unió tagállamainak összessége, amelyekben az eurót mint közös valutát bevezették.

Európai Központi Bank (EKB): 1998. június 1-jén alapították, a németországi Majna-Frankfurtban található. Az EKB az eurorendszer központi eleme.

Eurorendszer: tagjai az EKB és azon országok nemzeti központi bankjai, amelyek már bevezették az eurót.

Fogyasztóiár-index: havonta egyszer állítják össze az ún. vásárlói kosár alapján. Az euroövezet esetében a harmonizált fogyasztóiár-indexet használják, amelynek a statisztikai módszertanát összehangolták a különböző országok között.

Infláció: az általános árszínvonal, pl. a fogyasztóiár-index emelkedése.

▼ **Kamatláb:** százalékban megadott plusz pénz, amelyet akkor kapunk, ha kölcsönt adunk valakinek (vagy betesszük a pénzünket a bankba), illetve a felvett hitelért fizetendő pénz, szintén százalékban kifejezve.

Központi Bankok Európai Rendszere (KBER): tagjai az EKB, valamint minden uniós tagállam nemzeti központi bankja, függetlenül attól, hogy bevezette-e az eurót, vagy sem.

Inflációs táblázat

1. Az infláció hatása a jelenleg 10€-ba kerülő két CD-kislemez árára (*n* év múlva)

Éves inflációs ráta: 1%   2%   5%   10%   30%

Stabil árak

Inflációs környezet

1 év múlva	10,10	10,20	10,50	11,00	13,00
2 év múlva	10,20	10,40	11,03	12,10	16,90
3 év múlva	10,30	10,61	11,58	13,31	21,97
4 év múlva	10,41	10,82	12,16	14,64	28,56
5 év múlva	10,51	11,04	12,76	16,11	37,13
6 év múlva	10,62	11,26	13,40	17,72	48,27
7 év múlva	10,72	11,49	14,07	19,49	62,75
8 év múlva	10,83	11,72	14,77	21,44	81,57
9 év múlva	10,94	11,95	15,51	23,58	106,04
10 év múlva	11,05	12,19	16,29	25,94	137,86

2. Az infláció hatása a pénz vásárlóerejére (kezdő év = 100, n év múlva, adott inflációs rátával, százalékban)

Éves inflációs ráta:	1%	2%	5%	10%	30%
	Stabil árak		Inflációs környezet		
1 év múlva	99,0	98,0	95,2	90,9	76,9
2 év múlva	98,0	96,1	90,7	82,6	59,2
3 év múlva	97,1	94,2	86,4	75,1	45,5
4 év múlva	96,1	92,4	82,3	68,3	35,0
5 év múlva	95,1	90,6	78,4	62,1	26,9
6 év múlva	94,2	88,8	74,6	56,4	20,7
7 év múlva	93,3	87,1	71,1	51,3	15,9
8 év múlva	92,3	85,3	67,7	46,7	12,3
9 év múlva	91,4	83,7	64,5	42,4	9,4
10 év múlva	90,5	82,0	61,4	38,6	7,3

EURÓPAI KÖZPONTI BANK

EURORENSZER

Eurosystem

DEUTSCHE
BUNDESBANK
EUROSYSTEM

CENTRAL BANK &
FINANCIAL SERVICES
AUTHORITY OF IRELAND
EUROSYSTEM

BANK OF GREECE
EUROSYSTEM

BANCO DE ESPAÑA
Eurosistema

BANQUE DE FRANCE
EUROSYSTÈME

BANCA D'ITALIA
EUROSISTEMA

BANQUE CENTRALE DU LUXEMBOURG
EUROSYSTEM

De Nederlandsche Bank
Eurosystem

OESTERREICHISCHE NATIONALBANK
Eurosystem

Banco de Portugal
EUROSISTEMA

BANKA
SLOVENIJE
BANK OF SLOVENIA
EUROSYSTEM

Európai Központi Bank
Kaiserstrasse 29
60311 Majna-Frankfurt
Németország
www.ecb.int